

Ornithologiske observationer i Scoresbysundområdet, Østgrønland, 1974

HANS MELTOFTE

(With an English summary: *Ornithological observations from the Scoresby Sund Area, East Greenland, 1974*).

INDLEDNING

I seks måneder, fra d. 12. marts til d. 11. september 1974, var jeg ansat på Kap Tobin Vejrstation beliggende på det nordlige hjørne af Scorebysundfjordens munding, ca. otte kilometer fra Scorebysund by (Figs. 1 & 2). Med undtagelse af nogle få ture opholdt jeg mig på stationen hele foråret og sommeren, og foretog observationer dagligt eller flere gange dagligt fra kappet over Scorebysundfjordens munding.

I dagene 16.-19. juni besøgte jeg Raffles Ø, Rathbone Ø og Kap Höegh med hundeslæde. Kap Lister og Kap Swainson besøgtes med motorbåd 6.-7. juli, Kap Stewart d. 13. juli og Kap Brewster og det inderste af Stewarts Ø ligeledes med motorbåd d. 14. juli. Sydsiden og bebyggelsen på Stewart Ø besøgtes ikke. I perioden 16.-25. juli opholdt jeg mig i området omkring Kap Stewart, idet jeg boede ved den lille hytte ved lagunen lidt vest for kappet. Her arbejdede jeg med vadefugle sammen med J. de Korte, og en speciel rapport herom vil fremkomme senere. I dagene 25.-28. august besøgtes Syd Kap med kutter. Herudover gik jeg enkelte vandreture i landet omkring vejrstationen. En del sejlture umiddelbart omkring Kap Tobin foretoges i juli og august.

Denne rapport er ikke en opsummerende afhandling om fuglefaunaen i Scorebysund Distrikt, tidligere afhandlinger citeres kun når jeg har fundet det relevant for at sætte mine observationer i forhold til tidligere (divergerende) observationer. Dog gives indledningsvis for hver art en status over artens forekomst i distriktet, såvidt jeg har kunnet bedømme denne ud fra den foreliggende litteratur og egne iagttagelser samt oplysninger fra befolkningen. Det primære er arternes fore-

komst ved Kap Tobin i løbet af året, og observationer fra andre lokaliteter omtales kun såfremt de er mere interessante. Hvor sammentællinger af individer ved Kap Tobin anføres, dækker disse summen af højeste antal observerede individer pr. dag i de nævnte perioder. Aldersangivelserne følger kalenderåret. Systematik efter Salomonsen (1967). Alle klokkeslet er lokaltid, dvs. en time efter GMT.

For megen hjælp og imødekommenhed med transport takkes Ib Napatok, Simon Kunak, Allan Jørgensen, Günther Ralfs og Klaus Reindel. For mange værdifulde oplysninger om fugle og naturforhold iøvrigt takkes Ib Napatok, Kristian Kunak, Edward Kunak, Simon Kunak, Jørgen Simonsen, Flemming Sølvberg og Leo Wolsing. Klaus Reindel takkes for mange værdifulde observationer under sit ophold på Syd Kap i perioden 23. maj til 15. august, og Lars Larsen takkes for hjælp med ringmærkning. For enkelte observationer i 1975 takkes Leo Wolsing og Allan Jørgensen. Dr. phil. Christian Vibe takkes for ismågeobservationerne fra De danske Isbjørneekspeditioner i storisen juli-august 1975.

TERRAIN OG KLIMAFORHOLD

Før min udrejse til Kap Tobin havde jeg planlagt at foretage ynglefugleoptællinger af specielt vadefugle i et udvalgt område omkring vejrstationen, i lighed med hvad jeg har arbejdet med under mine tidligere ophold i højarktisk Grønland. Men det viste sig meget hurtigt at terrainet omkring vejrstationen var meget fugletomt og på det nærmeste var en sten-, ler- og grusørken uden anden vegetation end laver, og tillige afsmeltede meget sent. Lidt længere inde på halvøen findes dog mellem de hævdede strandvolde på begge sider af halvøen pletvist en ringe vegetation af græsser, Polarpil *Salix*, Kantlyng *Cassiope*,

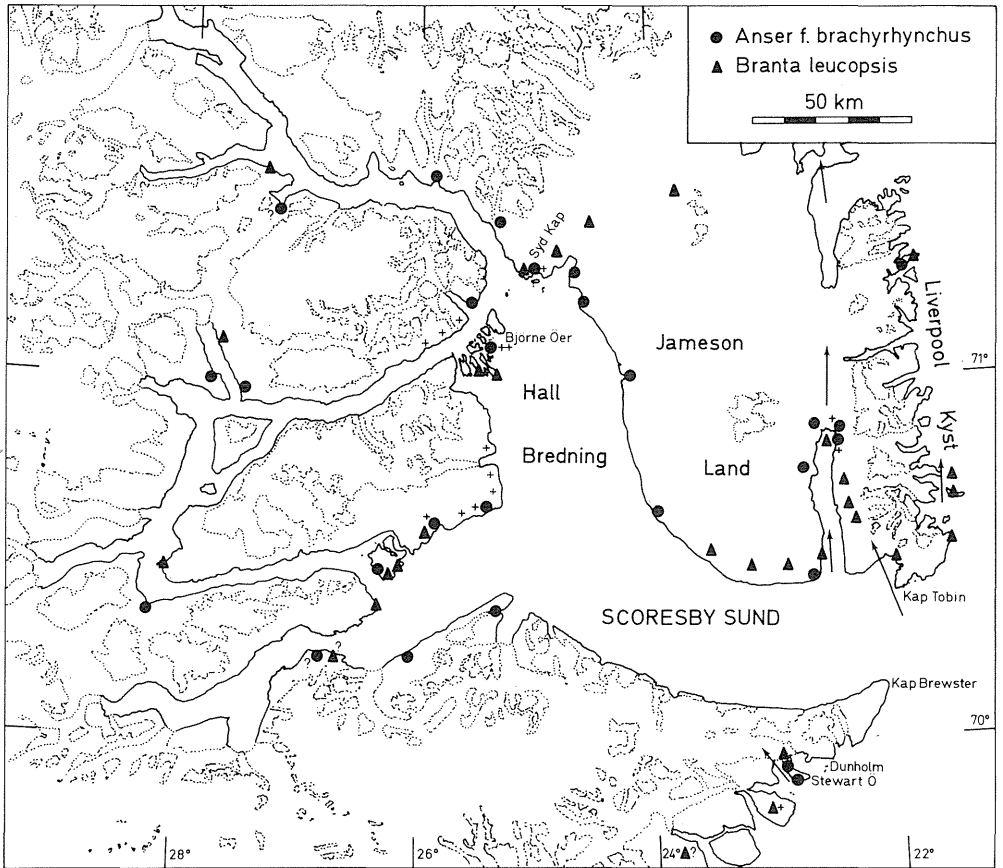

Fig. 1. Kort over Scoresby Sund med kolonier af Kortnæbbet Gås *Anser fabalis brachyrhynchus* og Bramgås *Branta leucopsis* indtegnet (se teksten). Plusser angiver at der er flere kolonier i områderne omkring de angivne lokaliteter. Pile angiver observationer af forårstrækkende gæs af begge arter. Isdækkede områder er indprykkede.

Map of Scoresby Sund showing colonies of Pink-footed Goose *Anser fabalis brachyrhynchus* and Barnacle Goose *Branta leucopsis* (see text). Plus signs indicate that more colonies are found near the site. Unfortunately the results of extensive investigations in the fjords in 1968 by Russell Marris are not available. Arrows indicate observations of spring migrating geese of both species. The limits of icecaps and glaciers are dotted.

Fjeldsyre *Oxyria* og Isranunkel *Ranunculus glacialis* mm.

Landet mellem Hurry Inlet og Liverpool Kysten, Liverpool Land (Fig. 1), er alpent med talrige gletchere og en meget forrevent yderkyst med talrige små fjorde og høje kap. Landet vest herfor, Jameson Land, er relativt frodige sletter og stiger fra kysten til højder over 500 m indover, og er gennemskåret af mange elvkløfter (se f.eks. Korte 1975). Landområderne syd for fjorden og i det indre af fjordsystemet er særdeles alpent og i høj grad isdækket.

Det mest specielle forhold ved Scoreby-

sundfjorden og tillige basis for befolkningens eksistens er, at den kraftige tidevandsstrøm ind og ud af fjorden (verdens største fjordsystem) holder munden isfri året rundt. Tillige bevirker denne kraftige strøm en betydelig omrøring af vandmasserne og hermed opvælden af næringssalte med deraf følgende stor biologisk produktivitet. Scoresbysundområdet har således Østgrønlands største og for flere arter eneste søfuglekolonier, og der nedlægges årligt mere end 5000 sæler i distriktet foruden en del andet vildt.

Iskanten forløb hele foråret 1974 i en bue ind i fjorden forbi Kap Tobin og ind til ud

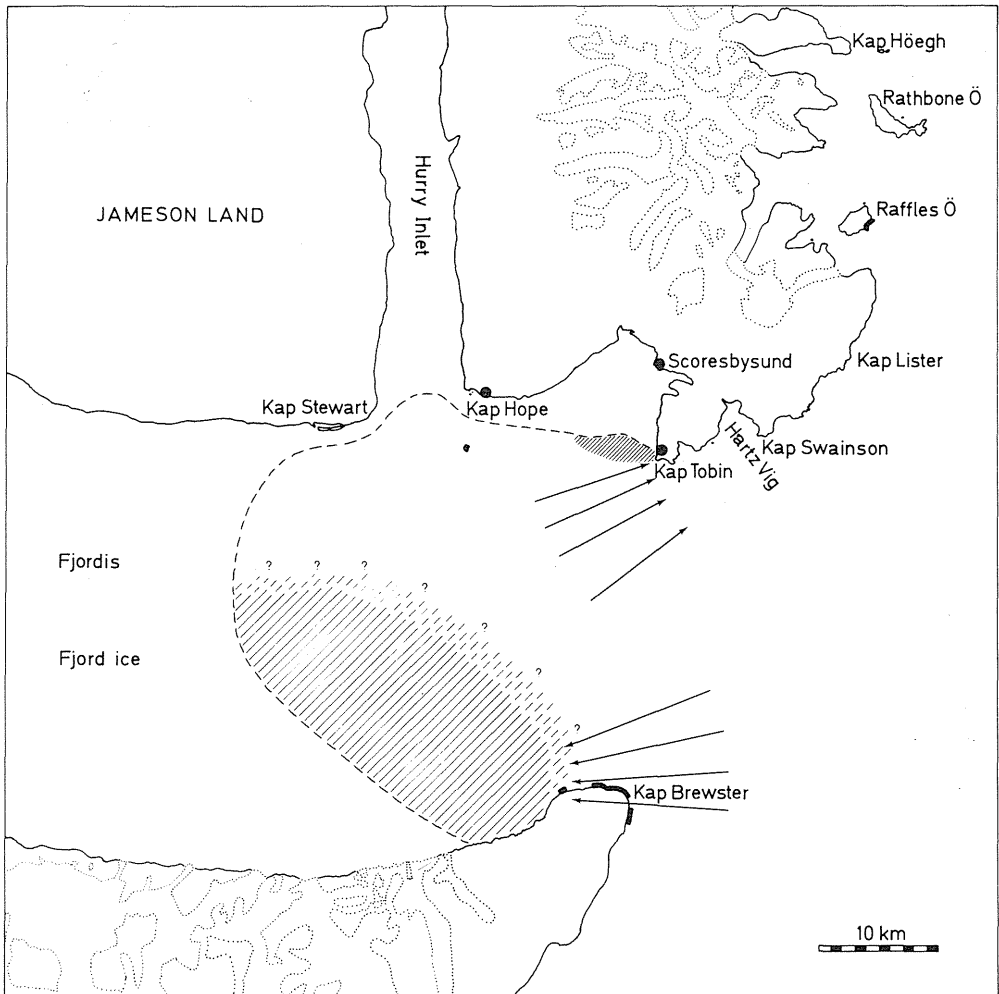

Fig. 2. Kort over fjordmundingen med det omtrentlige forløb af iskanten omkring d. 1. juli indtegnet (stiplet). Kolonierne af Kortnæbbet Lomvie *Uria lomvia* på Raffles Ö og Kap Brewster er indtegnet med sort. Tæt skravering angiver lomviernes foretrukne fourageringsområde langs iskanten vest for Kap Tobin. Åben skravering angiver det formodede hovedfødesøgningsområde for Søkonge *Plotus alle* ved iskanten i den sydvestlige del af åbentvandsområdet i maj og juni. Områdets udstrækning er iøvrigt ukendt. Pilene angiver aftentrækket af Søkonger forbi Kap Tobin i maj og juni, hvor fuglene flyver fra fourageringsområdet i fjordmundingen og op til kolonierne langs hele yderkysten nord for Kap Lister. Pilene ved Kap Brewster angiver trækket i juli fra storisen forbi kappet og ind til kolonierne langs hele kysten vest for Kap Brewster.

Map of the fjord mouth with the approximate position of the ice edge about 1 July (dashed). The colonies of Brünnich's Guillemot *Uria lomvia* on Raffles Ö and Kap Brewster are indicated with black. Close hatching indicates the feeding area of the guillemots west of Kap Tobin. Open hatching indicates the supposed main feeding area of the Little Auks *Plotus alle* in May and June in the southwestern part of the open water area. The extension of the area is unknown. The arrows show the nocturnal flights in May and June of Little Auks at Kap Tobin, and in July at Kap Brewster.

for Hurry Inlet. Forløbet omkring d. 1. juli ses på Fig. 2. Isen i det indre af fjordene og i Hall Bredning smelter eller bryder op tidligere end i den midterste del af fjorden. Først fra

omkring d. 27. juli var isen i hele fjorden gået, hvilket er 2-3 uger senere end i mere gunstige år. Den nordlige del af Hall Bredning var sejlbare d. 11. juli. Isen i Hurry Inlet

gik lidt før d. 20. juli. Især fjordmundingen fyldes imidlertid ofte op med udefra kommende stors. Således var fjorden næsten blokeret i flere perioder i maj og juni. I begyndelsen og midten af juli lå storsen for det meste mere spredt, medens der sidst i juli og det meste af august var tæt pakket ud for Kap Tobin. Sidst i august lå storsen tæt helt ind til Vandreblokken på Jameson Land, medens der var mere åbent langs sydkysten af fjorden.

Foråret 1974 var lidt forsinket i Scorebysundområdet, snedækket mægtigere og afsmeltningen ca. 10 dage senere end i 1973 (Korte 1974). Positive maximumtemperaturer målt ved Kap Tobin næsten dagligt fra d. 13. maj, men blev afbrudt af en kuldeperiode d. 27. maj, og kontinuerlig daglig tø (positive max) begyndte først d. 2. juni. Middeldato for begyndelse af daglige positive maximumtemperaturer, som defineret af Meltofte (1975), for årene 1952-73 var 19. maj (Meltofte 1976). Men ved Kap Tobin er tøstarten mindre markant og dermed vanskeligere at fastsætte end længere nordpå i højarktisk Grønland, idet perioder med daglig tø og kuldeperioder ofte veksler i maj. Middeltemperaturerne i maj, juni, juli og august var henholdsvis $-2,6$, $+0,5$, $+3,1$ og $+3,0^{\circ}\text{C}$ mod normalt (1951-70) $-4,1$, $+0,5$, $+2,6$ og $+2,8$.

Som tidligere nævnt var snedækket ved Kap Tobin tykt og sent afsmeltende. Indtil midten af juni fandtes kun få snefrit pletter på halvøen, d. 21. juni var der endnu 70-80 pct. snedække omkring vejrstationen, og d. 5. juli 50 pct. Kun ved de to varme kilder nær Kap Tobin var der snefrit hele foråret. D. 28. maj begyndte enkelte elve øst for Kap Hope så småt at løbe. Længere inde i fjorden begynder foråret og afsmeltningen tidligere, flere elve på Jameson Land begyndte at løbe ca. 20. maj. Ved Syd Kap startede tøbruddet (ikke at forveksle med tøstart) d. 3. juni og næsten al sneen var væk d. 5. Ellers var der meget vinterligt overalt mellem Syd Kap og Danmark Ø ult. maj. Middelmaximumtemperaturer for 27 døgn mellem 25. maj og 28. juni målt af Klaus Reindel på Syd Kap (i skygge af hus) var $+7,5^{\circ}\text{C}$ mod $+2,2^{\circ}$ for de samme døgn på Kap Tobin. Tilsvarende målt i middel max. $+12,4^{\circ}$ for 22 døgn mellem 1. og 30. juli mod $+7,5^{\circ}$ på Kap Tobin.

Snefald forekom ofte på Kap Tobin til

midt i juni, således dækkedes landet totalt af mere end en halv meter nysne d. 1. og 2. juni. Tåge var ikke så stor en plage dette år, som jeg havde frygtet, tæt tåge over vejrstationen noterede jeg kun få gange i sommerens løb, men den var langt hyppigere over fjorden. Småregn forekom også spredt, men egentlig regn først fra omkring 1. august. Sidst i august faldt vinterens første nysne.

ARTSGENNEMGANG

Rødstrubet Lom *Gavia stellata*

Spredt ynglefugl i distriktet. Ved Kap Tobin sås arten fra d. 23. maj til d. 12. juni, ialt 45 individer, med maximum på 15 d. 11. juni. Herefter fåtalligt, mest enkeltvist, til d. 13. juli, ialt 15. En skudt ved Kap Tobin d. 27. juni havde ingen rugetæpper.

Arten sås enkeltvist eller parvist i Hartz Vig og ved Kap Stewart, Stewart Ø og Syd Kap til d. 27. august.

Islom *Gavia immer*

Spredt ynglefugl især i det indre af fjordsystemet. Ingen sås ved Kap Tobin. Arten angives af grønlænderne at yngle ved Syd Kap og på Bjørnøerne.

Malleuk *Fulmarus glacialis*

Yngler i kolonier flere steder ved Scorebysundfjordens munding, og er almindelig i den yderste del af fjorden. Ved Kap Tobin sås den første Malleuk d. 30. april, den næste d. 25. maj — begge mørke. I juni sås ialt 20-21, i juli 50-53 og i august 49-50 ud for Kap Tobin; i juli og august regelmæssigt op til 10-20 (Fig. 3). Til sidst i juni var alle mørke eller mellemfase, i begyndelsen af juli var ca. 2/3 lyse, medens de lyse dominerede endnu mere resten af sommeren. Under sejlture i fjordmundin-

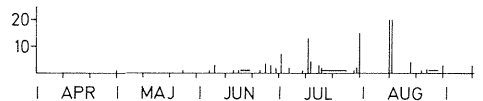

Fig. 3. Diagram med daglige maximumtal af Malleuk *Fulmarus glacialis* ved Kap Tobin i perioden 1. april til 11. september 1974. Vandrette streger angiver perioder, hvor jeg ikke var tilstede på vejrstationen.

Graph showing daily maximum numbers of *Fulmarus glacialis* during the period 1 April to 11 September 1974 at Kap Tobin. Horizontal lines indicate periods in which I was absent from the weather station.

gen sås 15 d. 1. juli (2/3 lyse), ca. 10 tværs over hele fjordmundingen d. 14. juli (2 mellemfase — resten lyse), 12 d. 25. juli (11 lyse — 1 mørk), 10-15 d. 30. juli (2-3 mørke — resten lyse) og ialt ca. 100 i den yderste del af fjorden d. 25. august (kun 2-3 mørke) — længst inde sås fire ved Vandreblokken.

D. 17. juni besøgte jeg kolonien på østspidsen af Raffles Ø, hvor Pedersen (1930) fandt ca. 30 par ynglende. Jeg skønnede kolonien til 50-100 fugle, hvoraf størstedelen var lyse. Korte (1973) fandt en hidtil ubeskrevet koloni på 210 par på østsiden af Rathbone Ø i 1973. Da jeg passerede Kap Brewster d. 14. juli talte jeg 13 lyse fugle lidt over halvvejs oppe på den midterste del af det nordvendte stejlfjeld. Desuden sås en mørk flyve langs fjeldets øst-væg. I 1969 sås ca. 20 Mallebukker omkring Kap Brewster i juli (Smart 1969). Kolonierne på Rathbone Ø og Kap Brewster har været kendt af grønlænderne i mange år, men alligevel er arten sikkert tiltaget i området i dette århundrede, idet Bay (1894), Deichmann (1909) og Pedersen (1926 og 1930) kun nævner få i fjordmundingen.

Krikand *Anas crecca*

En fandtes død (endnu varm) på Rathbone Ø d. 6. juni 1975 (Elander 1975). Der foreligger 13 tidligere fund fra Østgrønland (Salomonsen 1967).

Spidsand *Anas acuta*

En udfarvet han sås sammen med et par Ederfugle *Somateria mollissima* ved Kap Tobin d. 2. maj 1974. Der foreligger fire tidligere fund fra Østgrønland (Salomonsen 1967).

Havlit *Clangula hyemalis*

Almindelig ynglefugl i hele distriktet, såvel på yderkysten som inde i fjordene. Ved Kap Tobin sås arten yderst fåtalligt, enkelte hørtes i tåge d. 20. maj, og d. 7. og 11. juni sås begge gange et par.

I Hartz Vig sås 25 spillende fugle d. 29. maj og to sammesteds d. 6. juli. Iøvrigt sås arten fåtalligt ved Syd Kap og Stewart Ø.

Ederfugl *Somateria mollissima*

Almindelig ynglefugl spredt i distriktet, både på yderkysten og langt inde i fjordene. De første, et par, sås ved Kap Swainson d. 7. april. Omkring Kap Tobin sås arten herefter fåtalligt til midt i maj, hvorefter flere sås regelmæssigt til sidst i juli (Fig. 4). De fleste

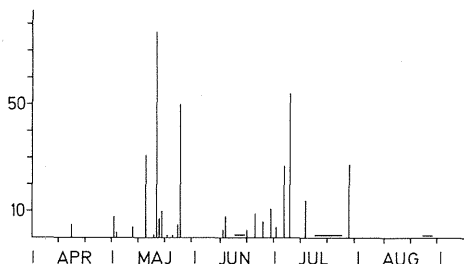

Fig. 4. Ederfugl *Somateria mollissima*. Forklaring som Fig. 3.

Eider Somateria mollissima. Explanation as in Fig. 3.

fugle sås forbiflyvende, og flest omkring fuglenes ankomst i maj og fældeflokkenes samling sidst i juni og i juli. Af 197 kønsbestemte fugle i maj, juni og juli var 77 pct. hanner. Fra d. 29. juni sås enkelte hanner i begyndelsen af eclipsefældning.

I Hartz Vig og mellem Kap Swainson og Kap Lister sås under en sejltur d. 6. juli ialt 700-1000 Ederfugle i hundredtallige flokke. Hunner udgjorde 10-25 pct. af flokkene. En skudt hun var ikke yngledygtig. Hannerne var i begyndende eclipsefældning, enkelte var 2. års. Ved Kap Stewart sås op til 150 i perioden 13.-23. juli, ca. 2/3 var hanner og alle fuglene var flyvedygtige. Langs kysten nord for Stewart Ø sås d. 14. juli 1-200 Ederfugle, langt overvejende hanner hvoraf 5-10 var 2. års. Hunnerne opholdt sig mest i flokke for sig selv, således 25-50 ikke ynglende ved Dunholmene. I Hartz Vig sås igen 2-300 d. 28. juli — langt overvejende hanner. Fra begyndelsen af august var alle hanner i fuld eller delvis eclipsedragt. Grønlænderne angiver at store flokke af Ederfuglehanner opholder sig i distriktet hele sommeren, men at der er flest i juli og langt færre i august. De fleste ligger mellem Kap Tobin og Kap Lister, nord for Stewart Ø, i bunden af Hurry Inlet og ved Syd Kap, men afslæde fugle er kun sjældent set.

Arten ruger både enkeltvist på fastlandet og i kolonier på øer og holme. På Dunholmene lidt nord for Stewart Ø yngler »flere hundrede«, d. 30. juni var den første unge klækket i fem reder, og flere æg var under klækning (Ib Napatok). På småøer ved Syd Kap fandtes en rede med to rugede æg d. 10. juli og d. 26. juli en rede med fire æg.

I 1975 sås de første Ederfugle ved iskanten d. 4. april.

Kongeederfugl *Somateria spectabilis*

Fåtallig og spredt ynglefugl. Ved Kap Tobin sås kun enkelte. To hanner sås som de første mellem 77 Ederfugle d. 17. maj, og en han og to hunner d. 20. juni.

Mindst 10 hanner og et ubestemt antal hunner sås mellem 250 Ederfugle i Hartz Vig d. 29. maj, og d. 6. juli sås 70-100 i de store Ederfugleflokke fra Hartz Vig til Kap Lister, heraf bestemtes en han til 2. års. D. 13. juli sås ca. 10 og d. 20. juli 15-20 mellem Ederfuglene ved Kap Stewart. To skudte hunner var ikke yngledygtige. Ingen sås langs yderkysten syd for Kap Brewster d. 14. juli.

Toppet Skallesluger *Mergus serrator*

Yderst fåtallig ynglefugl i det inderste af fjordsystemet. Ved Kap Tobin sås en d. 11. juni og fire hunnarvede sås mellem Kap Swainson og Kap Lister d. 6. juli. Ingen grønlandere jeg har spurgt kender nogen ynglesteder.

Kortnæbbet Gås *Anser fabalis brachyrhynchus*

Almindelig ynglefugl i hele distriktet, talrigest inde i fjordene, men også på yderkysten. Som de første sås ca. 20 trække mod nord i bunden af Hurry Inlet d. 9. maj. »2-300« sås af fangerne trække mod nordvest over iskanten vest for Kap Tobin d. 14. maj ved 3-4 tiden om morgenen. Ialt 120 sås trække mod nordvest ved Kap Tobin i perioden 13.-21. maj (Figs. 1 og 5). Middelflokstørrelsen for 14 flokke var 10 (1-25). Midt i maj 1972 så Flemming Sølvberg »flere hundrede gæs« trække ind gennem fjorden syd for Stewart Ø og forsvinde over gletcherne vest for (Fig. 1).

D. 14. juni startede trækket igen ved Kap Tobin, nu bestående af unge ikke ynglende is-

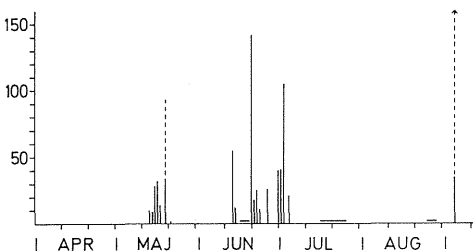

Fig. 5. Kortnæbbet Gås *Anser fabalis brachyrhynchus*. Stiplede søjler angiver gæs *sp. Anser/Branta sp.* Øvrige forklaring som Fig. 3.

Pinkfooted Goose *Anser fabalis brachyrhynchus*. *Dashed columns gives observations of unidentified geese* *Anser/Branta sp.* Further explanations as in Fig. 3.

landske fugle på fældningstræk til Nordøstgrønland. Ialt ca. 520 taltes ved Kap Tobin til d. 4. juli (Fig. 5). Middelflokstørrelsen for 19 flokke var 27 (3-ca. 100). Materialet tillader ikke nogen analyse af døgnrytmen, men flokke sås døgnet rundt.

Forårstrækket foregår nu væsentligt tidligere end i begyndelsen af århundredet. Første iagttagelserne i 1925, -28 og -29 var henholdsvis 24., 23. og 23. maj. Fældningstrækket bemærkedes ikke dengang! (Pedersen 1926 og 1930). Tillige synes arten at være tiltaget.

Kendte kolonier i Scoresbysunddistriktet fra litteraturen samt oplysninger fra mange lokalkendte er indtegnet på Fig. 1. Naturligvis aftager kortets dækningsgrad markant med afstanden fra Scoresbysund by, og kortet viser i høj grad hvor mennesker har været. Kortet er således langt fra dækkende, og angiver sikkert kun en brøkdel af ynglepladserne. Den tidligere litteratur indeholder kun oplysninger om få kolonier, så kortet skal først og fremmest illustrere deres talrighed og dernæst kan det anvendes som udgangspunkt for videregående undersøgelser. Enkelte yngleangivelser kan være forvekslinger med flokke af afslåede fugle, men mange kender fuglene så godt, at det højst drejer sig om enkelte eller slet ingen. Koloniernes størrelse kendes kun for de i litteraturen nævnte, men de fleste gåsekolonier i Nordøstgrønland er på under eller omkring 10 par. En del af kolonierne på kortet vil blive nærmere beskrevet af Korte. Store flokke af afslåede gæs af begge arter kan ses mange steder i distriktet.

Ved Syd Kap fandtes 34 æg d. 12. juni, de fleste var af Kortnæbbet Gås og der var 3-6 æg pr. rede. Enkelte æg indeholdt et lille foster, de fleste intet. D. 1. juli sås et par Kortnæbbede med to gæslinger sammesteds. På den inderste lave del af Stewart Ø så jeg tre par med 13 pull. (ca. to uger gamle) og 10 ikke ynglende d. 14. juli.

Under efterårstrækket sås 14 trække sydvest over fjordmundingen d. 25. august. D. 26. trak 10 SSW ved Syd Kap, og d. 4. september trak 30-40 SW ved Kap Tobin. Samme dag sås en flok på 2-300 ubestemte gæs trække mod SØ over Scoresbysund by. Flokke på 30 og 50 sås henholdsvis på Jameson Land d. 27. og ved Kap Hope d. 28. august. Se yderligere om efterårstrækket under Bramgås *Branta leucopsis*.

Snegås *Anser caerulescens*

Arten kendes og er set flere gange af Ib Napatok.

Lysbuget Knortegås *Branta bernicla hrota*

En Lysbuget Knortegås blev skudt af Ib Napatok i en flok Ederfugle *Somateria mollissima* ved Stewart Ø d. 30. juni. Fuglen, som jeg så, havde ingen rugepletter. Arten var Ib Napatok ukendt.

I maj 1928-29 sås flokke af Lysbugede Knortegæs regelmæssigt i Scoresby Sund, og to par ynglede ved Kap Hope (Pedersen 1930). Arten er nu forsvundet fra Nordøstgrønland og den østlige del af Nordgrønland (Meltofte 1975 og 1976).

Bramgås *Branta leucopsis*

Almindelig ynglefugl i hele distriktet, både i fjordene og på yderkysten, samt i dalene langt inde i landet. Foruden flere flokke af ubestemte gæs, sås 34 Bramgæs trække mod nordvest d. 19. maj. Disse var de eneste bestemte Bramgæs under forårstrækket ved Kap Tobin.

D. 25. juni sås Bramgæs med to gæslinger ved Syd Kap. På den inderste lave del af Stewart Ø så jeg 15 ikke ynglende ved en lille sø og et par med mindst to pull. på fjorden nord for d. 14. juli. Ved lagunen vest for Kap Stewart så jeg fire par med tilsammen 13-14 pull. i perioden 18.-22. juli. Et kuld var mindst to uger gamle, resten yngre. Om kolonierne iøvrigt (Fig. 1), se under Kortnæbbet Gås *Anser fabalis brachyrhynchus*.

Under efterårstrækket sås 14 + 3 trække mod SSW ved Syd Kap d. 26. august, og ved Kap Tobin trak 270 i flokke på 50-70 mod sydvest ind i fjorden d. 2. september kl. ca. 12. Dette træk, og tilsvarende for Kortnæbbet Gås (se denne) ind i fjorden omkring månedsskiftet august-september, skyldes ifølge Ib Napatok, at gæssene fra hele Nordøstgrønland samles i Scoresbysundfjordområdet, indtil de i meget store flokke, ofte ved første snefald og gerne i stærk nordenvind, trækker mod sydøst i stor højde i første halvdel af september.

Sangsvane *Cygnus cygnus*

Tilfældig gæst. En Sangsvane sås på Kap Tobin d. 4. juli. I foråret 1965 eller -66 blev en Sangsvane skudt ved Kap Tobin.

Vandrefalk *Falco peregrinus*

Tilfældig gæst. Grønlænderne kender en

mindre, mørk og hurtigere falk end Jagtfalken *Falco rusticolus*. En Vandrefalk sås d. 18. juli 1973 i Hurry Inlet (Korte 1973).

Grønlandsk Jagtfalk *Falco rusticolus candicans*

Spredt ynglefugl i hele distriktet. Ved Kap Tobin sås arten kun under efterårstrækket. Således en juv. d. 24. august, en juv. d. 31. august og to juv. d. 6. september. Ved Kap Stewart sås en juv. d. 27. august.

Fjeldrype *Lagopus mutus*

Almindelig, men stærkt fluktuerende ynglefugl i distriktet. Ingen sås under mit ophold i Scoresbysund 1974. Ved Scoresbysund og ved Daneborg 500 km nordligere sås ryper »i hundredvis« i efteråret 1967 (for Daneborg: *Sirius pers. comm.*).

Vadefugle

Da en rapport over vadefugleundersøgelserne ved Kap Stewart som tidligere nævnt er under udarbejdelse, skal jeg her kun ganske kort omtale mine få observationer fra Kap Tobin, dvs. næsten udelukkende fra træktiderne.

Stor Præstekrave *Charadrius hiaticula*

Almindelig ynglefugl. Som de første sås mindst to ved Kap Tobin d. 17. maj. Under forårstrækket sås her kun yderligere 50 som sad i en flok i sneen på vejrstationen sammen med andre vadere d. 1. juni under stærkt snefald.

1-2 par ynglede tilsyneladende på det inderste lave af Stewart Ø (d. 14. juli).

I perioden 11.-28. august sås ialt 6-8 på Kap Tobin.

Hjejle *Pluvialis apricaria*

Regelmæssig ynglefugl (Korte 1975). En fløj over Kap Tobin d. 17. maj.

Stenvender *Arenaria interpres*

Almindelig ynglefugl. Ved Kap Tobin sås ialt 28 i perioden 23. maj til 6. juni. Yderligere 4-7 sås ved den varme kilde øst for vejrstationen i samme periode. En han blev fanget i en snespurvefælde d. 3. juni. Den vejede kun 68 g og døde kort efter. Seks sad i sneen sammen med de 50 Præstekraver d. 1. juni.

I perioden 4.-28. august sås ialt 19 på Kap Tobin (max. 5 i flok).

Lille Regnspove *Numenius phaeopus*

Regelmæssig sommergæst. Arten kendes af grønlænderne. En sås nær Kap Stewart d. 14.

juni 1973 (Korte 1973), en sås samme sted samme dato i 1974 (Korte 1974) og en sås d. 12. og 22. juni 1975 i bunden af Hurry Inlet (Korte 1975).

Islandsk Ryle *Calidris canutus*

Almindelig ynglefugl. En hørtes på Kap Tobin d. 26. maj.

Sortgrå Ryle *Calidris maritima*

Fåtalig ynglefugl i distriktet. I perioden 22. maj til 11. august sås ialt 8-9 ved Kap Tobin og den varme kilde. I Scoresbysund by og ved Kap Swainson sås henholdsvis en d. 2. juli og en d. 6. juli.

På de hævdede strandvolde midt mellem Kap Tobin og Scoresbysund by sås en Sortgrå Ryle d. 4. august, som ved udførelse af intens afledningsadfærd i lang tid, tydeligt viste, at den havde yngel i nærheden.

Temmincksryle *Calidris temminckii**

Ny art for Grønland. En Temmincksryle i sommerdragt sås sammen med 4-5 Alm. Ryler *Calidris alpina* ved et kærrområde på tundraen ca. fire kilometer inde i landet bag Kap Stewart d. 21. juli. Fuglen sang ofte, men var ikke stationær.

Alm. Ryle *Calidris alpina*

Almindelig ynglefugl. I perioden 18. maj til 3. juni sås fem ved Kap Tobin og den varme kilde. En sad i sneen sammen med de 50 præstekraver d. 1. juni.

Sandløber *Calidris alba*

Almindelig ynglefugl. En overfløj Kap Tobin d. 26. maj, tre fløj mod øst om natten 11.-12. juli og ialt fem sås i perioden 11.-23. august.

Storkjove *Stercorarius skua*

Regelmæssig sommergæst i fjordmundingen. Følgende iagttagelser gjordes. En ved iskannten ved Kap Tobin d. 22. maj, en i Hartz Vig d. 29. maj, to på isen midt i Scoresbysundfjorden d. 30. maj og en ved Kap Swainson d. 6. juli.

Mellemkjove *Stercorarius pomarinus*

Almindelig sommergæst i fjordmundingen. I perioden 25. juni til 4. september sås ialt ca. 40 ved og omkring Kap Tobin. I juni sås en, i juli 22, i august 14 og i september fire (til d. 4.). Maximum var seks siddende sammen på iskanten ud for Kap Hope d. 13. juli og ca. 10 som mobbede lomvier ud for Kap Tobin d. 30. juli. De sete fugle var i alle stadier af ung-fugledragter, mange havde komplette halefor-

længelser, men alle havde mere eller mindre vatring på kropssiderne og undergumpen, samt blåbrogede ben. En enkelt fugl med fuldt udviklede haleforlængelser var helt mørk, ellers var fuglene tiltagende lyse på undersiden med tiltagende udviklede haleforlængelser. De fleste havde overvejende lys underside.

Alm. Kjove *Stercorarius parasiticus*

Spredt ynglefugl i hele distriktet. I perioden 7. juni til 25. juli sås ialt 29 ved Kap Tobin. Langt de fleste var udfarvede fugle, men en mørk uden haleforlængelser (formentlig 2. års fugl) sås henholdsvis 11. og 25. juli. Alle udfarvede fugle var af den lyse fase.

Et par havde et æg ved Kap Swainson d. 7. juli og et par ynglede nær husene på Stewart Ø.

Lille Kjove *Stercorarius longicaudus*

Almindelig ynglefugl i hele distriktet. I perioden 21. maj til 10. juni sås ialt seks ved Kap Tobin. Herimellem en som trak mod nord d. 3. juni, og tillige fløj en mod nord i stor højde d. 25. juni. Den sidste sås i Hall Bredning d. 27. august. 1974 var et ikke yngleår for Lille Kjove ved Scoresbysund (Korte 1974).

Ismåge *Pagophila eburnea*

Fåtalig træk- og sommergæst i fjordmundingen. D. 5. og 30. juli sås hver gang en adult Ismåge ved Kap Tobin. I perioden 18. august til 9. september sås ialt otte ved Kap Tobin. Heraf aldersbestemtes en adult og to 1. års, den første d. 18. august. Ifølge grønlænderne ses mange om foråret ved Narhvalflokke, ingen ynglepladser kendes i distriktet.

I perioden 28. juli til 22. august 1975 observerede Chr. Vibe ialt ca. 100 Ismåger i storisen i området mellem 73.30 N.br. og 67.30 N.br., dvs. fra knap 400 km nord for Scoresby Sund til knap 400 km syd for. De fleste sås 20-30 sømil fra land ud for Vega Sund og Kong Oscar Fjord, dvs. nord for Scoresby Sund. Maximum var 20-30 ud for Traill Ø d. 11. august. En juv. sås d. 22. august, resten var udfarvede (se også Hjort 1976).

Svartbag *Larus marinus*

Regelmæssig sommergæst i fjordmundingen. Den første Svartbag sås ved Kap Tobin d. 11. juni og i perioden 29. juni til 17. juli sås ialt 15 ved Kap Tobin. Af disse var otte udfarvede, medens de øvrige var ligeligt fordelt mellem 2., 3. og 4. års fugle.

Sølvmåge *Larus argentatus*

Uregelmæssig sommergæst. D. 21. juni sås en 3. års Sølvmåge ved Kap Tobin og d. 30. juni en udfarvet sammesteds.

Hvidvinget Måge *Larus glaucoides*

Skønt denne art kun er truffet få gange ved Scoresby Sund, må det antages, at den er regelmæssig sommergæst. Jeg gjorde ingen forsøg på at finde nogen mellem de mange Gråmåger.

Gråmåge *Larus hyperboreus*

Almindelig ynglefugl i hele distriktet. Ved Kap Tobin sås arten talrigt hele foråret og sommeren fra d. 15. april til min afrejse (Fig. 6). D. 16. juni sås den første ikke udfarvede,

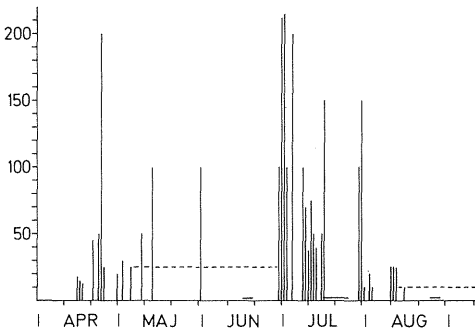

Fig. 6. Gråmåge *Larus hyperboreus*. Vandrette stiplede linier angiver det omtrentlige daglige antal Gråmåger i ikke nærmere optalte perioder. Øvrige forklaring som Fig. 3.

Glaucous Gull *Larus hyperboreus*. Horizontal dashed lines show the approximate daily numbers of Glaucous Gulls in periods where no accurate counts were made. Further explanations as in Fig. 3.

og herefter sås enkelte 2. og 3. års fugle til sidst i juni, hvor de tiltog betydeligt samtidigt med at betydeligere mængder af udfarvede fugle opholdt sig ved iskanten. Iskanten forløb på dette tidspunkt mod vest fra vejrstationen (Fig. 2). Fra månedsskiftet juni-juli til sidst i juli var ca. 10 pct. af fuglene ved iskanten ligeligt fordelt mellem 2., 3. og 4. års, resten var udfarvede.

D. 30. juni fandtes fire pull. i to reder på Dunholm ved Stewart Ø (Ib Napatok). D. 14. juli sås enkelte par på Kap Brewster og ca. 50 par øverst i den lille ridekoloni på Dunholm.

Den første årsunge sås ved Kap Tobin d. 9. august, hvorefter enkelte sås regelmæssigt her til min afrejse.

I 1975 sås de første Gråmåger ved Kap Tobin d. 7. april.

Ride *Rissa tridactyla*

Ynglende i kolonier flere steder omkring fjordmundingen. Ved Kap Tobin sås arten fra d. 5. maj og talrigt resten af foråret og sommeren til min afrejse (Fig. 7). Den første 2.

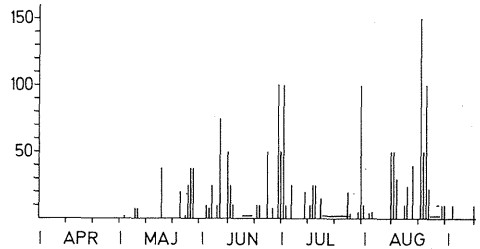

Fig. 7. Ride *Rissa tridactyla*. Forklaring som Fig. 3. Kittiwake *Rissa tridactyla*. Explanation as in Fig. 3.

års fugl sås d. 29. juni, hvorefter enkelte (ialt fem) 2. års sås til sidst i juli. En væsentlig del af de udfarvede fugle i juli havde ringe udviklede eller ingen rugetletter og var formentlig ikke ynglende 3. års fugle. Fra d. 30. juli og gennem hele august sås flokke på op til 150 fældende Rider sidde på isfjelde og skosser ud for Kap Tobin. 50-100 pct. var 2. års. To årsunger sås som de første ved Kap Tobin d. 16. august, hvorefter enkelte sås regelmæssigt til min afrejse.

På Rathbone Ø ynglede ca. 40 par i 1973 (Korte 1973). På Raffles Ø, hvor Pedersen (1930) angiver ca. 2000 par, taltes ca. 110 par i 1973 (Korte 1973). Jeg så mere end 100 fugle her d. 16. juni, hvor redebygning tillige iagttoges. På Kap Brewster talte jeg 300 besatte redepladser på nordsiden af fjeldet d. 14. juli. Neden for kolonien sad 30-50 »hellefugle« på en isflage, heraf var en 2. års. Samme dag sås ca. 50 besatte redepladser på den omkring 10 meter høje sydvestvæg på Dunholm.

Sabinemåge *Xema sabini*

Fåtallig træk- og sommergæst. D. 2. juli sås en udfarvet og en med ufuldstændig hætte (3. års?) ved Kap Tobin. Ingen ynglepladser kendes af grønlanderne.

Havterne *Sterna paradisaea*

Almindelig ynglefugl i hele distriktet. Ved Kap Brewster sås de første i de første dage af juni, men ved Kap Tobin sås ingen før tre d. 10. juni. Herefter sås arten kun uregelmæssigt ved Kap Tobin fra sidst i juni til sidst i juli, ialt ca. 35 mellem d. 21. juni og d. 25. juli.

Ved Syd Kap foregik æglægningen i de første dage af juli. Alle sete fugle var udfarvede.

Alk *Alca torda*

Arten er set en gang ved Scoresby Sund af Ib Napatok.

Søkonger *Plotus alle*

Overordentlig talrig ynglefugl på alle øer og kap på Liverpool Kysten (mod syd til Kap Lister) og langs Scoresby Sunds sydkyst. De første var 15-20 ved iskanten d. 13. april, men ved Kap Tobin så jeg ingen før enorme mængder trak mod nordøst over og ud for stationen natten mellem d. 6. og 7. maj. Disse træk, som foregik fra fourageringsområderne i den sydvestlige del af åbenvandsområdet i fjordmundingen og op til kolonierne på Liverpool Kysten (Fig. 2), fortsatte til sidst i juni, hvorefter de stilnede af (Fig. 8). Oftest

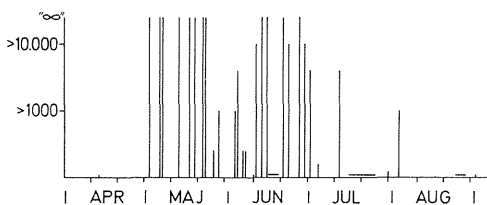

Fig. 8. Diagram med størrelsesordenen af aften-trækket af Søkonger *Plotus alle* forbi Kap Tobin. Øvrige forklaring som Fig. 3.

Graph showing the size of the nocturnal flights of Little Auks *Plotus alle* passing Kap Tobin. Further explanations as in Fig. 3.

foregik trækket i 4-6 timer før og efter midnat, og langt de fleste fugle fløj mod nordøst i flokke på op til 500-1000, i op til et par hundrede meters højde, men også lavt over vandet ude over fjorden. De fleste flokke var på 50-300 fugle. En del småflokke trak samtidig mod sydvest ind i fjorden. Som det fremgår af Fig. 8 kunne der gå flere dage uden at én Søkonger sås ved Kap Tobin, men når de så kom, trak mange hundred-tallige flokke i en stadig strøm, over en bred front, under konstant trillen, i time efter time, og flere hundrede tusind kunne ofte ses på en nat bare fra Kap Tobin. I tåge kunne nogle flyve helt nede mellem husene på vejstationen. En del af massebevægelserne havde tilsyneladende også forbindelse med isstuvninger eller storm på yderkysten eller i fjordmundingen. Således trak enorme mængder modsat den almindelige retning, dvs. mod sydvest ind i fjorden forbi Kap Tobin d. 17. maj fra kl. 15.30 til omkring midnat. På fem minutter omkring kl. 21.45 talte jeg 9.500 svarende til omkring

120.000 i timen eller mellem en halv og en hel million i den tid trækket stod på. Pedersen (1930) bedømte bestanden til mindst fem millioner ynglende par!

I maj og indtil æglægningen midt i juni foregår denne sociale opsøgning af ynglepladserne hver nat eller med nogle nætters mellemrum, idet fuglene i store flokke »cirkler« over kolonierne. Efterhånden som yngletiden nærmer sig, lander flere og flere fugle hver nat, for hen ad morgenen at forlade kolonierne mere spredt og vende tilbage til fourageringsområderne. Efter æglægningen opretholdes den samme døgnrytme, men fuglene på Liverpool Kysten er nu tilsyneladende ikke mere så afhængige af åbenvandsområdet i fjordmundingen, men fouragerer i den nu mere spredte stori ud for yderkysten. Da vi passerede Kap Brewster d. 14. juli omkring kl. 22, foregik et indadgående træk fra stori og ind langs yderkysten af fjorden, af samme enorme dimensioner som trækkene i maj ved Kap Tobin (Fig. 2).

Mærkeligt nok fouragerede aldrig nogen Søkonger ud for Kap Tobin, men de fleste lå i den sydvestlige del af fjordmundingen (Fig. 2). Under sejlturen til Stewart Ø omkring middag d. 14. juli sås ingen de første par kilometer syd for Kap Tobin, men herefter tiltog mængden af fugle på vandet så småt mod Kap Brewster. Mellem Kap Brewster og Stewart Ø sås igen kun få. Om aftenen lå flere tusind på vandet omkring Kap Brewster, og mange småflokke trak både mod sydvest og nordøst midt ude i fjordmundingen.

Tre trækkende fugle skudt d. 1. juli ved Kap Tobin var ikke ynglende hanner (ingen rugeplet — testes ca. 10 mm). Af seks trækkende skudt midt i fjordmundingen d. 14. juli var to adulte hunner med rugepletter, to hanner med rugepletter og testes 10 mm og to hanner med ingen eller ringe udviklede rugepletter og testes 7-10 mm.

På Kap Høegh var der endnu ikke lagt æg d. 17.-18. juni. Mange tusinde fugle var tilstede i kolonierne (Fig. 9), men der var endnu is og sne nede mellem stenene, hvor Søkongerne lægger deres æg. En del fugles ynglepladser var endnu helt snedækkede, og fuglene sad oven på sneen. Ifølge grønlanderne kan æglægningen i gode år begynde før d. 10. juni. Tre skudte hanner havde 20 mm testes, og fire hunner havde mellem 5,5 og 6,5 mm store follikler. Kopulation sås og nogle bar

Fig. 9. Søkonger *Plotus alle* i kolonien på vestsiden af Kap Høegh d. 18. juni 1974.
Little Auks Plotus alle on 18 June 1974 in the colony on the western side of Kap Høegh.

småsten i næbbene.

Efter begyndelsen af august sås kun få Søkonger i fjorden, og en del ikke flyvedygtige (afslæde) sås enkeltvis midt og sidst i august. Ingen årsunger sås.

Kortnæbbet Lomvie *Uria lomvia*

Yngler talrigt i kolonier flere steder nær fjordmundingen (Fig. 2). Ved Kap Tobin sås arten fra d. 5. maj til min afrejse (Fig. 10). I

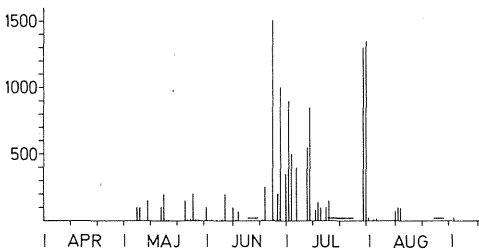

Fig. 10. Kortnæbbet Lomvie *Uria lomvia*. Forklaring som Fig. 3.

Brünnich's Guillemot Uria lomvia. Explanations as in Fig. 3.

maj og til sidst i juni fouragerede fra nogle få til et par hundrede mest vest for stationen. I forbindelse med de store aftentræk af Søkonger *Plotus alle* sås ofte småflokke af Lomvier

trække med over fjorden. I forbindelse med det store indadgående træk d. 17. maj, trak også i hundredvis af Lomvier ind i fjorden. Sidst i juni og i juli lå ofte særligt mange fouragerende fugle ved iskanten vest for Kap Tobin (Fig. 2). Af 38 skudt ved Kap Tobin mellem 27. juni og 5. august var 30 ynglefugle og 8 ikke ynglende, antageligt 2.-3. års fugle. Til- og fraflyvning foregik mest mod nordøst, dvs. antageligt til og fra kolonien på Raffles Ø ca. 35 km. væk. Fiskebærende fugle sås sidst i juli.

Materialet tillader ikke en nøjere opstilling af døgnrytmen, men flest fugle fouragerede ved Kap Tobin omkring middag; hen på eftermiddagen forsvandt fuglene. Ifølge Tuck (1960) er tidevandsrytmen også bestemmende for Lomviernes fouragering.

Efter isens opbrud i hele fjorden efter midten af juli, spredtes Lomvierne, og kun få sås ved Kap Tobin. De store mængder 29. og 30. juli lå langs kanten af en flere kilometer stor isflage som lå fast ud for Kap Tobin.

Pedersen (1930) angav kolonien på Raffles Ø til 5.000 par. Korte (1973) talte maksimalt 4.000 individer i denne koloni. Flere tusind fugle var tilstede i kolonien ved mit besøg d.

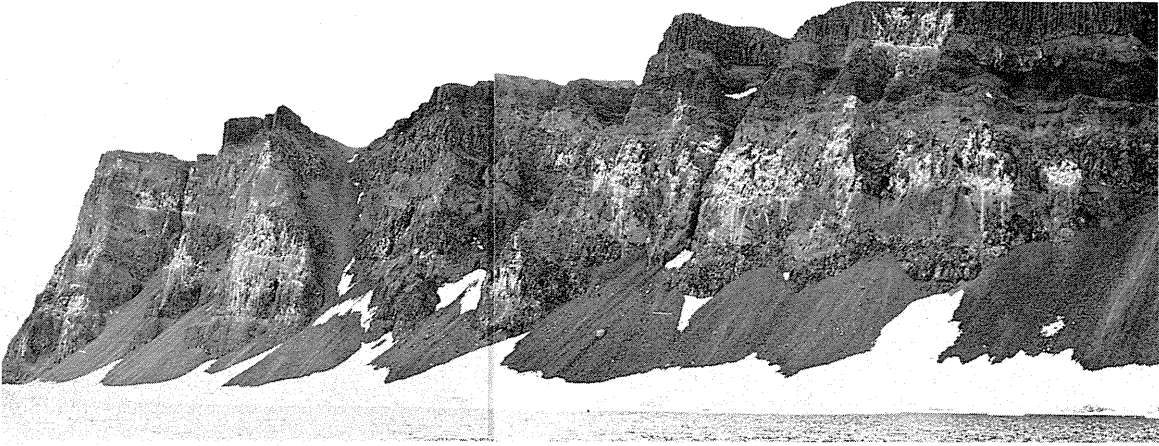

Fig. 11. Kap Brewster med kolonier af Kortnæbbet Lomvie *Uria lomvia*, Ride *Rissa tridactyla* og Malle-
muk *Fulmarus glacialis* set fra nord d. 14. juli 1974.

Kap Brewster seen from the north on 14 July 1974. The colonies of Brünnich's Guillemots Uria lomvia, Kittiwakes Rissa tridactyla, and Fulmars Fulmarus glacialis are seen. Glaucous Gulls Larus hyperboreus and Ravens Corvus corax are also breeding on the mountain bluff.

16. juni, og æg sås. Iskanten lå på dette tidspunkt flere kilometer øst for Raffles Ø. Kolonien på Kap Brewster har ikke tidligere været optalt, men Pedersen (1930) mente, at der yngede mindst 10.000 par her. D. 14. juli omkring kl. 12 optalte jeg kolonien dels fra båd dels fra isflager foran fjeldet. 17.500 fugle taltes på fjeldets nordvæg (Fig. 11), 5000 omkring hjørnet og 8.400 på den noget kortere østvæg. Desuden yngede formentlig et par tusind fugle på et separat stejlfjeld længere mod vest ind mod husene. Optællingsmetoden var som beskrevet af Dyck & Meltofte (1975), og altså med en skønnet usikkerhed på ± 30 pct. Hvor mange par de optalte 30.900 (+2000) fugle udgør, er temmelig usikkert. Tuck (1960 p. 119-120) angiver for Kortnæbbet Lomvie, at kun en fugl fra hvert par opholder sig i kolonien i en lang periode i dagtimerne i rugetiden. Ved vores passage af kolonien omkring kl. 22 var der langt flere fugle tilstede (måske op mod dobbelt så mange) og massiv tilflyvning sås. Tuck (1960) fandt færrest i kolonierne om eftermiddagen i arktisk Kanada, men grønlanderne angiver, at der er færrest i kolonierne ved Scoresby Sund om formiddagen, og tilsvarende at der er flest fouragerende på denne tid. Det må således i overensstemmelse med, at der var flest fouragerende fugle ved Kap Tobin omkring middag, antages, at kolonien på Kap Brewster i 1974 var på omkring 30.000 par. Stejlfjeldet er ca. 200 m højt og Lomvierne yngler

mest på den midterste del af væggene (Fig. 11). En lille koloni skal desuden findes på østspidsen af Stewart Ø. Ungerne forlader kolonierne svømmende sammen med de voksne mod sydøst midt i august.

Tejst *Cepphus grylle*

Talrig ynglefugl langs hele yderkysten, fåtallig i det indre af fjordsystemet. Ved Kap Tobin sås arten fåtalligt fra d. 1. maj til midt i august. I maj ialt 10, i juni 28 (se senere), i juli tre foruden op til 25 på sejlture i nærheden, og i august ialt to. I juni sås yderligere flokke på 10-30 deltage i Søkongernes aften-træk, således ca. 100 d. 23. juni, 45 d. 29. og 20 d. 30. juni. I juni og juli var næsten alle aldersbestemte fugle ved Kap Tobin 2. års, enkelte var endnu i vinterdragt til d. 23. juni.

Mellem Kap Tobin og Kap Lister sås 150-200 d. 6. juli, næsten alle var flokke af 2. års fugle (tre 2. års skudt — testes mindre end 10 mm), først nær Kap Lister sås ynglefugle. På turen til Stewart Ø d. 14. juli sås mange (ca. 300) i fjordmundingen og langs kysten syd for Kap Brewster, næsten alle var 2. års. Adulte sås kun nær ynglepladserne, således ca. 300 omkring Dunholm og nogle omkring Kap Brewster.

En juv. (årsunge) sås ved Kap Tobin d. 13. august, og langs kysten af Jameson Land sås 3 + 2 + 1 + 1 juv. d. 27. august.

Lunde *Fratricula arctica*

Særdeles fåtallig ynglefugl. Grønlanderne

har set enkelte blandt Søkongerne på Raffles Ø, og nogen mener tillige at arten yngler ved Kap Brewster. I 1973 så Korte (1973) to d. 9. juni nær Kap Hodgson (nord for Kap Lister) og to d. 23. august nær Kap Brewster.

Ravn *Corvus corax*

Spredt ynglefugl i hele distriktet, især mange ynglende ved Søkongekolonierne. Ved Kap Tobin holdt op til 25 Ravne til ved affald på isen fra min ankomst d. 12. marts til de spredtes efter midten af april. Iøvrigt samtidigt med at Gråmågerne *Larus hyperboreus* ankom og overtog deres fødemuligheder. I maj og juni sås ofte 1-5 ved vejrstationen, dog sad 15 på et stort isfjeld nogle kilometer ude i fjorden d. 11. juni. I juli sås ingen ved Kap Tobin, men i august var der igen enkelte, og fra først i september dagligt 1-4.

Stenpikker *Oenanthe oenanthe*

Spredt, men ikke ualmindelig ynglefugl i fjordssystemet. Ved Kap Tobin sås 1-3 jævnlige i perioden 9. maj til 6. juni, ialt 19-21 iagttagelser, men sikkert en del gengangere. En hun blev fanget d. 14. maj (vinge: 102 mm — vægt: 19 g). En juv. sås ved Kap Tobin d. 19. august.

Gråsisken *Carduelis flammea*

Almindelig ynglefugl i det indre af fjordene. Foruden racen Grønlandsk Hvidsisken *C. f. hornemanni* er racen Grønlandsk Gråsisken *C. f. rostrata* indvandret formentlig i dette århundrede (Waterston 1970). Ved Kap Tobin sås en Hvidsisken d. 6. maj og en hun af samme race d. 2. juli. Ubestemte små spurvefugle sås af besætningen på Kap Tobin enkelte gange i januar, februar og marts 1974.

Laplandsværbling *Calcarius lapponicus*

Fåtallig ynglefugl i fjordssystemet. Ved Kap Tobin sås en han d. 10. maj.

Snespurv *Plectrophenax nivalis*

Almindelig ynglefugl i hele distriktet. Ved Kap Tobin sås Snespurve enkeltvist og uregelmæssigt i april fra d. 3., ialt 8-10 observationer i denne måned. Fra omkring d. 1. maj sås flere regelmæssigt, og pardannelse, territoriehævdelse og sang blev almindelig. 19 blev fanget i ruser og ringmærket. Flere par ynglede i Ravneskåret på vejrstationen, og her hørtes sang til først i juli. De første af-fløjne juv. sås sammesteds d. 12. juli. Ellers ynglede arten kun fåtalligt i landet omkring Kap Tobin. Småflokke af juv. sås ved Kap

Tobin fra d. 21. august til min afrejse, dog 30 d. 22. august.

DISKUSSION

Store dele af Grønland, og her især højarktisk Grønland, er endnu så dårligt kendt, også i ornithologisk henseende, at faunistiske rapporter stadig er af stor interesse. Denne rapport dækker observationer af en lidt anden art end sædvanligt, idet ornithologer normalt opsøger de gunstigste lokaliteter, især for ynglefugle, som mål for ekspeditioner og ophold iøvrigt. Kap Tobin er alt andet end en gunstig ynglebiotop; landet omkring vejrstationen er en stenørken som tillige er snedækket til langt hen på sommeren. Men til gengæld ligger det direkte ud til det meget produktive åbenvandsområde i Scoresbysundfjordens munding. Mine observationer dækker således fuglemængden i dette åbenvandsområde sommeren igennem, og tillige det træk forår og efterår, som passerede Kap Tobin. Før min oprejse til Kap Tobin havde jeg foruden ynglefugleoptællinger også håbet at kunne udføre trækobservationer fra dette sydvendte kap. Men her blev jeg ligesom for ynglefugleoptællingerne alvorligt skuffet, idet der med undtagelse af gæssene, så godt som ikke passerede noget reelt træk. Dog ses for en del arter en tydelig forbindelse mellem træktiderne og deres forekomst ved Kap Tobin.

Af artsgennemgangen fremgår, at antallet af en række havfuglearter kulminerer i juli og august, og at det er sandsynliggjort, at en væsentlig del af disse fugle er ikke ynglende. Dette gælder især Mallebuk, Mellemkjove, Gråmåge, Ride og Kortnæbbet Lomvie. For Mellemkjove, Gråmåge og Ride konstateredes direkte et kraftigt influx af unge fugle i denne periode, og den kraftige forøgelse af procenten af lyse atlantiske Mallebukker tyder ligeledes på, at der for disse fire arter var tale om et regulært tiltræk af omstrejfende unge ikke ynglende fugle fra det nordatlantiske område i fældningstiden. For Kortnæbbet Lomvie var forholdet noget anderledes, idet en væsentlig del af fuglene sandsynligvis var ynglefugle fra Raffles Ø, som fouragerede mere koncentreret ved Kap Tobin på et tidspunkt, da iskan-ten forløb særlig gunstigt for opvælden af føde. Iskanten gik omkring d. 1. juli næsten direkte mod vest fra vejrstationen (Fig. 2),

direkte langs en stejl stigning i fjordbunden, og det var tydeligt, at der vest for kappet dannedes store tidevandsstrømhvirvler, som ikke alene tiltrak store havfuglemængder (kjoer, måger og alkefugle), men også sæler og Vågehvaler *Balaenoptera acutorostrata* som konstant sås svømme frem og tilbage mellem lomvjerne langs iskanten. I denne periode dukkede tillige enkelte Sølvmåger, Svartbage og Sabinemåger op. Efter midten af juli gik iskanten længere inde og fuglekonzentrationerne mindskedes. Men i de sidste dage af juli lå en flere kilometer stor isflage fast udfor Kap Tobin, og de samme koncentrationer opstod igen (Mellemkjove, Gråmåge, Ride og Kortnæbbet Lomvie). Hvaler svømmede på samme måde langs iskanten, og på flagen talte jeg iøvrigt mindst 114 Ringsæler *Phoca hispida*.

Scoresbysund Distrikt udgør den sydligste del af det højarktiske Østgrønland, og her yngler en del arter som har en typisk lavarktisk udbredelse i Grønland (Islom, Toppet Skallesluger, Sortgrå Ryle, Odinsbane, Alm. Kjøve, Tejst, Ravn, Stenpikker, Grønlandsk Gråsisken og Laplandsværling). Nogle af disse arter yngler dog noget længere mod nord i det højarktiske område. Desuden har en lang række højarktiske arter her deres sydligste yngleområde. Det har her været af betydning, at det indre af fjordsystemet faktisk har lavarktisk klima, med væsentligt højere sommertemperaturer end yderkysten. Dette gør sig, som det fremgår af artsgennemgangen, gældende for en del arters udbredelsesmønster i distriktet. Scoresbysunddistriktet udgør således et overgangsområde mellem Østgrønlands høj- og lavarktiske fuglefaunaer. Føjes hertil de af is- og strømforholdene i fjordmundingen betingede betydelige søfuglekonzentrationer, fås forklaringen på dette distrikts enestående rige fuglefauna.

I forbindelse med klimaforbedringen i dette århundrede har nogle arter ekspanderet mod nord i Østgrønland. Arter som formentlig er tiltaget eller indvandret i dette århundrede er Mallek, Kortnæbbet Gås, Hjejle (Korte 1975), Engpiber (Hall 1966) og Grønlandsk Gråsisken (Waterston 1970).

ENGLISH SUMMARY

Ornithological observations from the Scoresby Sund Area, East Greenland, 1974

During six months, from March to September 1974, I was employed at the Kap Tobin Weather Station at Scoresby Sund in East Greenland (Figs. 1 and 2). Observations were made almost daily from the cape over the mouth of the fjord. Due to strong tidal currents the fjord mouth is ice free most of the year, and the biological productivity is high. In the area the biggest seabird colonies in East Greenland are found, for some species even the only ones. 16-19 June I visited Raffles Ø, Rathbone Ø, and Kap Höegh by dog sledge; Kap Brewster and Stewart Ø were visited 14 July by motor boat, and in the period 16-25 July I stayed with J. de Korte at Kap Stewart. A special paper concerning our work with waders here will be published later. 25-28 August I visited Syd Kap by cutter. At the weather station the environment is almost barren, mainly with rocks and broken stones, it thaws very late, and only few birds breed here. Only the more interesting observations will be discussed in the following. Statements of age follow the calendar year: 1st year is year of hatching, and so on.

Fulmar *Fulmarus glacialis*

Daily numbers were low (Fig. 3), but increased during the summer. Until late June all birds were dark or intermediate, in July and August 2/3 or more were light. Small colonies are found on Rathbone Ø, Raffles Ø, and Kap Brewster.

Eider *Somateria mollissima*

Flocks of Eiders were seen passing Kap Tobin especially during the spring migration in May and the moult migration in the second half of June and in July (Fig. 4). 77 per cent were males. In July up to 700-1000 Eiders stayed in large flocks in the bays between Kap Tobin and Kap Lister. 10-25 per cent were females. A few of the males were 2nd year birds. Body moult started about 1 July. In August only few were left. The Eiders are not known to undergo primary moult in the area. On 30 June the first eggs hatched on Dunholm south of Kap Brewster.

Pink-footed Goose *Anser fabalis brachyrhynchus*

Flocks passed Kap Tobin on spring migration in mid-May (the first flock in Hurry Inlet on 9 May), and on moult migration from Iceland during the second half of June and early July (Figs. 1 and 5). On Fig. 1 colonies known from the literature and by the greenlanders are plotted. The literature only contains a few, and even including the ones known by the greenlanders, the map probably only covers a minor part of the existing colonies. Especially in the inner fjords and inland there may be many more, but most colonies in Northeast Greenland are small. A pair with two goslings was seen at Syd Kap on 1 July.

Barnacle Goose *Branta leucopsis*

Only a few identified flocks in May. Colonies are mapped on Fig. 1 — for further explanation see under Pinkfoot. One pair with two goslings was seen at Syd Kap on 25 June. In late August and early September large flocks of both Barnacles and Pinkfeet gather in the fjords until they leave for Iceland at great height, often after the first snow and in northwesterly winds. Large flocks migrated southwest into the fjord in late August and early September at Kap Tobin.

Waders were seen only in small numbers at Kap Tobin during the migration periods. A Purple Sandpiper *Calidris maritima* bred near Kap Tobin. Temminck's Stint *Calidris temminckii* was recorded as a new species to Greenland — one near Kap Stewart on 21 July.

Great Skua *Stercorarius skua*

Five observations in the fjord mouth between 22 May and 6 July.

Pomarine Skua *Stercorarius pomarinus*

In the period 25 June to 4 September a total of c. 40 was seen at Kap Tobin (sum of daily totals). 10 mobbed Guillemots *Uria lomvia* at Kap Tobin on 30 July. The birds were in all stages of immature plumages, many with full tail elongations, but with partly barred underparts.

Arctic Skua *Stercorarius parasiticus*

In the period 7 June to 25 July a total of 29 was seen at Kap Tobin. Single immatures (probably 2nd year) were seen on 11 and 25 July. Pairs were breeding at Kap Swainson and on Stewart Ø.

Long-tailed Skua *Stercorarius longicaudus*

Six observations at Kap Tobin between 21 May and 10 June and one on 25 June. 1974 was a non-breed-ind year at Scoresby Sund.

Ivory Gull *Pagophila eburnea*

One at Kap Tobin on 5 and 30 July, and a total of eight between 18 August and 9 September. The first juvenile on 18 August.

Great Black-backed Gull *Larus marinus*

In the period 11 June to 17 July a total of 16 observations at Kap Tobin. Eight were adults and the remaining were 2nd, 3rd, and 4th year birds.

Herring Gull *Larus argentatus*

One 3rd year individual on 21 June and one adult on 30 June at Kap Tobin.

Glaucous Gull *Larus hyperboreus*

Almost daily many at the ice edge at Kap Tobin from 15 April (Fig. 6). The first immature was seen on 16 June, and from the last days of June to late July, 10 per cent were 2nd, 3rd and 4th year birds. Two nests, containing two pulli each, were found on Dunholm on 30 June, and the first juvenile was seen at Kap Tobin on 9 August.

Kittiwake *Rissa tridactyla*

Increasing numbers at Kap Tobin from 5 May to August (Fig. 7). The first 2nd year bird appeared on 29 June, a total of five until late July. In August flocks of up to 150 moulting 2nd and 3rd year birds stayed on the icebergs and icefloes outside Kap Tobin. Colonies are found on Rathbone Ø, Raffles Ø, Kap Brewster, and Dunholm. On 14 July I counted 300 occupied nest sites on Kap Brewster and 50 on Dunholm. The first juveniles appeared at Kap Tobin on 16 August.

Little Auk *Plotus alle*

Breeding in extremely large numbers all along the Liverpool Kyst (Coast) and the south coast of Scoresby Sund. In May and June huge flights passed Kap Tobin during the evening and night hours, most ofte with a few days intervals (Fig. 8). The birds passed in flocks numbering hundreds and came from the main feeding area at the ice edge in the southwestern part of the open water area and flew up to the colonies at Kap Lister and further north (Fig. 2). On 17 May the birds flew into the fjord, probably forced away from the outer coast by heavy drift ice or storm. I counted 9500 individuals within five minutes, giving between half a million and one million during the eight hours the flight took place. In July the Little Auks mostly fed in the polar ice at the outer coast, thus tens of thousands or more passed Kap Brewster inwards on 14 July at night (Fig. 2). On 17-18 June the egg laying had still not commenced on Kap Höegh as ice and snow were still present between the stones in the colony (Fig. 9).

Brünnich's Guillemot *Uria lomvia*

Guillemots fed at the ice edge outside Kap Tobin from early May to my departure (Fig. 10). The highest numbers were present during the first half of July when the ice edge was running west from Kap Tobin and much tidal turbulence was formed here (Fig. 2). Most of the birds were probably breeders from the colony on Raffles Ø. On 14 July at 12 a.m. I counted 30.900 Guillemots in the Kap Brewster colony. The method used was the one described by Dyck & Meltofte (1975), with an estimated accuracy of ± 30 per cent. Many more birds were present in the colony when passed at 22 p.m., and considering the time of day and breeding cycle, I am of the opinion that the colony held about 30.000 breeding pairs (Figs. 2 and 11).

Black Guillemot *Cephus grylle*

Only small numbers were present at Kap Tobin during summer, at total of 43 observed (sum of daily totals) plus a few hundreds joining the Little Auks on their night flights in June. A total of 4-500 mostly 2nd year birds, was seen between Kap Tobin and Kap Lister, in the fjord mouth, and south of Kap Brewster in July. Only close to the colonies more adults were present.

DISCUSSION

The numbers of several seabird species culminated during July and August at Kap Tobin. Observations and examinations of shot birds show that a major part of these birds were non-breeders which stayed in the area during moult. This is true for Fulmar, Pomarine Skua, Glaucous Gull, and Kittiwake. The Brünnich's Guillemots were mostly breeders, but a minor part were non-breeders, while nearly all of the Black Guillemots observed away from the breeding sites were 2nd year birds.

The population of Pinkfeet has apparently increased; arrival takes place earlier now than in the first half of the century, and the moult migration was not noted at that time.

LITTERATUR

- Anon. (Chr. Vibe), 1960: Zoogeographical Investigations. in H. Larsen (ed.): Danish Arctic Research 1955-1959. (p. 51-52). — Arktisk Inst. Charlottenlund.
- Bay, E., 1894: Hvirveldyr. in Den østgrønlandske Expedition, udført i Aarene 1891-92. — Medd. Grønland 19, 1.
- Bertram, G. C. L., D. Lack & B. B. Roberts, 1934: Notes on East Greenland Birds, with a Discussion of the Periodic Non-Breeding among Arctic Birds. — Ibis 13 (4): 816-831.
- Deichmann, H., 1909: Birds of East Greenland. in Carlsbergfondets Expedition til Øst-Grønland, udført i Aarene 1898-1900. — Medd. Grønland 29, 4.
- Dyck, J. & H. Meltofte, 1975: The Guillemot *Uria aalge* population of the Faeroes, 1972. — Dansk orn. Foren. Tidsskr. 69: 54-64.
- Elander, M., 1975: Rapport, 4 pp.
- Ferdinand, L., 1969: Some Observations on the Behavior of the Little Auk (*Plotus alle*) on the Breeding-Ground, with Special Reference to Voice Production. — Dansk orn. Foren. tidsskr. 63: 19-45.
- Hall, A. B., 1963: Goose observations from Scoresby Land, 1962. — Ann. Rep. Wildfowl Trust 14: 94-97.
- Hall, A. B., 1966: The Breeding Birds of an East Greenland Valley, 1962. — Dansk orn. Foren. Tidsskr. 60: 175-185.
- Hjort, Christian, 1976: An observation of Ivory Gull *Pagophila eburnea* migration along the East Greenland current. — Dansk orn. Foren. Tidsskr. 70: 72-73.
- Korte, J. de, 1973: Nederlandse Groenland Expeditie 1973, Preliminary Avifaunistical Report. — Rapport, 10 pp.
- Korte, J. de, 1974: Nederlandse Groenland Expeditie Scoresbysund — 1974, Preliminary Report on Fieldwork. Rapport, 8 pp.
- Korte, J. de, 1975: Golden Plover *Pluvialis apricaria* breeding in Jameson Land, East Greenland. — Dansk orn. Foren. Tidsskr. 69: 129-134.
- Korte, J. de & C. Bosman, 1975: Nederlandse Groenland Expeditie 1975, Preliminary Report on Fieldwork. — Verslagen en Technische Gegevens No. 6, Amsterdam (10 pp.).
- Marris, R. & M. A. Ogilvie, 1962: The ringing of Barnacle Geese in Greenland in 1961. — Ann. Rep. Wildfowl Trust 13: 53-64.
- Meltofte, H., 1975: Ornithological Observations in Northeast Greenland between 76°00' and 78°00' N. Lat. 1969-71. — Medd. Grønland 191, 9.
- Meltofte, H., 1976: Ornithological Observations in Southern Peary Land, North Greenland, 1973. — *ibid.* 205, 1.
- Pedersen, A., 1926: Beiträge zur Kenntnis der Säugetier- und Vogelfauna der Ostküste Grönlands. — *ibid.* 68, 3.
- Pedersen, A., 1930: Fortgesetzte Beiträge zur Kenntnis der Säugetier- und Vogelfauna der Ostküste Grönlands. — *ibid.* 77, 5.
- Petersen, J., 1941: Dagbogsoptegnelser om Fuglenes Forekomst ved Scoresbysund Station fra Efteråret 1934 til Sommeren 1935. — Dansk orn. Foren. Tidsskr. 35: 123-125.
- Salomonsen, F., 1950: Grønlands Fugle. — København.
- Salomonsen, F., 1967: Fuglene på Grønland. — København.
- Scott, P. & J. Fisher, 1953: A Thousand Geese. — London.
- Smart, I. H. M. (ed.), 1969: Report of the international Mount Mikkelsen Expedition 1969. — Rapport (birds p. 21-25).
- Smart, I. H. M. & R. O'Brien (ed.), 1970: Report of the Dundee University Scoresbyland Expedition 1970. — Rapport, 69 pp.
- Tcherniakofsky, P., 1939: Contribution a l'Etude ornithologique du Scoresby-Sund. — L'Oiseau 9: 321-363.
- Tuck, L. M., 1960: The Murres. — Ottawa.
- Vrānes, E., 1971: Ornithologiske observationer fra Scoresbysund, sommeren 1969. — Dansk orn. Foren. Tidsskr. 65: 191-192.
- Waterston, G. & I., 1970: Greenland Redpoll (*Carduelis flammea rostrata* (Coues)) breeding in High Arctic Region. — *ibid.* 64: 93-94.

Manuskriptet modtaget 31. marts 1976.

Forfatterens adresse:
Møllegade 23
2200 København N.